

Математику він вивчав у школі, а українську мову та історію України - самостійно. "Українську - через телебачення, - розповідає хлопець. - З історією України було так: у школі нам розповідають щось під вигідним для Росії кутом, а вдома, в інтернеті, я шукаю альтернативну інформацію".

Коли в лютому 2022 року РФ розпочала повномасштабне вторгнення в Україну, Микола навчався у 10 класі. Все ж, хлопець не відмовився від свого задуму навчатися у Києві. "Я десять років до цього йшов", - пояснює він і додає, що не хотів би опинитися в армії РФ. У випускному класі кожен ранок у школі починався із російського гімну, згадує Микола.

Після закінчення школи, влітку 2023 року, він вирушив до Києва. "До повномасштабної війни я перетинав адмінкордон із Кримом і в Херсонській області сідав на поїзді до Києва, - розповідає хлопець. - А тепер довелося робити коло. У Джанкої я сів на поїзд до Краснодару, по "кримському мосту". Звідти - у Сочі. Потім на літаку до Єревана. Ще один рейс - до Варшави. А вже звідти поїздом до Києва".

В університеті Шевченка Микола звернувся до освітнього центру "Крим - Україна", створеного для вступників із окупованого півострову. Там підписав декларацію - аби за спрощеною процедурою подати документи на п'ять спеціальностей у цьому університеті. Хлопець успішно склав іспити з української мови та історії України, отримав державний атестат та пройшов тестування з математики. І вже незабаром був зарахований "на бюджет".

Читайте також: **Звідки діти можуть чути російську маячню про те "що України не існує" і "що вони живуть в сср"**

Спрощений вступ для дітей з окупованих територій

Діти з окупованих територій можуть вступати до українських університетів, технікумів і училищ за спрощеною процедурою і окремою квотою, яка передбачає навчання на бюджеті, через освітні центри "Крим - Україна" і "Донбас - Україна". Міністерство освіти і науки запровадило цю пільгу в 2016 році. До того діти з окупації вступали до закладів освіти на загальних засадах. "Хоча вони не мали рівних можливостей", - нарікає керівниця напрямку національної адвокації громадської організації "Центр громадянської просвіти "Альменда" Валентина Потапова, яка займається цією темою із 2014 року.

Спочатку за спрощеною процедурою діти могли вступати лише до 35 закладів освіти, переважно переміщених із окупації. Із 2020 року пільгу поширили на усі українські заклади. Нині за спрощеною процедурою можуть вступати не лише діти з окупації, а й ті, що живуть на деокупованих із початку цього року територіях та в зоні активних бойових дій.

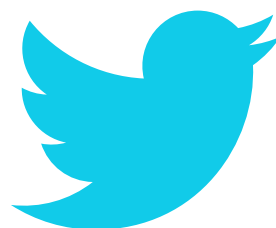
За даними міністерства освіти і науки, 2016 року, коли вперше запрацювала пільга, до українських закладів освіти вступило не більше 1000 студентів із окупації. Поступово їхня кількість зростала, і 2021 року сягнула понад 2000. Після початку повномасштабного вторгнення у 2022 році кількість вступників із окупації різко зменшилася - до менш ніж 500. А вже 2023 року вона знову почала зростати - до понад 3600 студентів. Валентина Потапова із "Альменди" пов'язує це з розширенням географії окупованих територій.

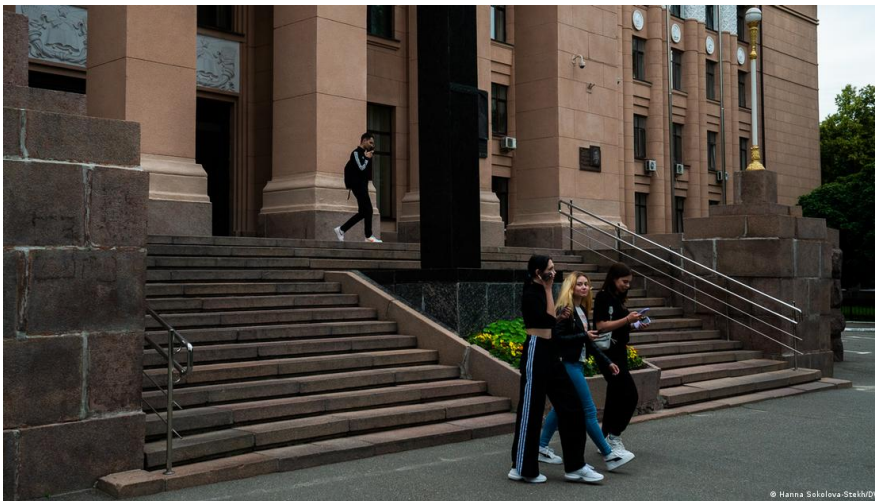
Читайте також: **Як діти на окупованих територіях потайки навчаються в українських школах**

Виклики повномасштабного вторгнення

На українських територіях, окупованих із 2014 та 2022 років, перебувають понад 600 тисяч дітей, каже Потапова, посилаючись на дослідження "Альменди". До перешкод у їхньому вступі до українських закладів освіти вона відносить російську пропаганду, ускладнений виїзд із окупації, зокрема й проходженням "фільтрації" на виїзді з РФ.

Крім того, на окупованих із 2014 року територіях підростають діти, які не мають не лише українського паспорту, а й свідоцтва про народження українського зразка. Наразі, якщо дитина не має українського паспорту, для вступу в університет достатньо українського свідоцтва про народження дитини та українських паспортів її батьків.

Студенти Національного університету імені Богомольця / Фото: Hanna Sokolova-Stekh/DW

На відміну від школярів у Криму, Донецьку та Луганську, їхні однолітки на територіях, окупованих із 2022 року, мають можливість продовжувати навчання в українській школі онлайн. Дистанційне навчання налагоджено із часів **пандемії коронавірусу**. "Але вже 2023 року ми зафіксували тиск на дітей, які навчаються дистанційно в українських школах. Є повідомлення щодо дітей, які по пів року не виходили з квартири, аби їх не змусили йти до російської школи", - розповідає Потапова.

Водночас менша тривалість окупації впливає на те, що діти із територій, окупованих із 2022 року, наразі більш охоче вступають до українських закладів освіти, додає представниця "Альменди". Так торік вступала Марія (ім'я змінено - Ред.) із окупованого Бердянська. Оскільки її батько залишається в окупованому місті, дівчина попросила не вказувати її справжнє ім'я. На відміну від дітей із територій, окупованих із 2014 року, дівчина мала і український паспорт, і український атестат - адже закінчила школу онлайн. Марія скористалася квотою і вступила до Національного медичного університету імені Богомольця в Києві.

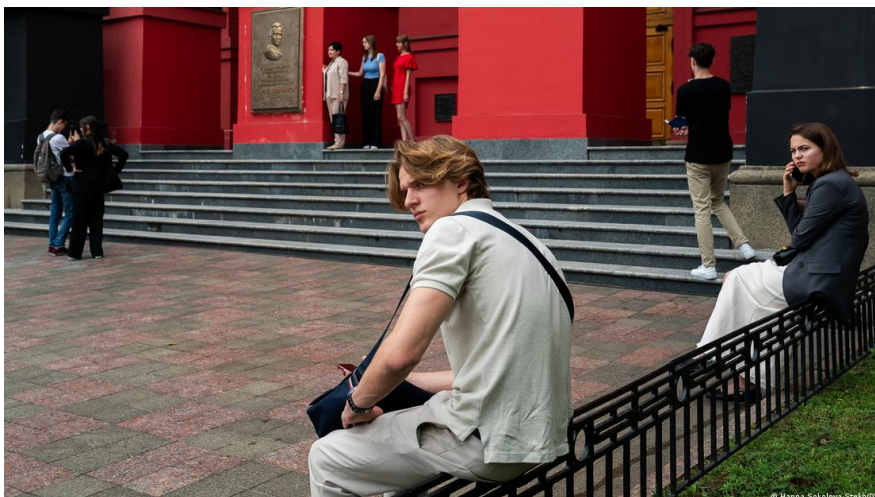
Читайте також: **"Нам відразу треба співати гімн та заходити в школу з нашим прапором": які перші кроки освітньої деокупації Луганщини радять вчителі та управлінці**

Онлайн-навчання для дітей з окупації

За даними медичного університету, того ж року до закладу вступило ще десятеро дітей із окупації та зони бойових дій - переважно тих територій, куди РФ вторглася з 2022 року. "Основна проблема - це доїзд абітурієнтів, на що ми ніяк не можемо вплинути, - розповідає проректор з науково-педагогічної роботи Олександр Науменко. - Якщо вони вже сюди доїхали, проблем немає - ми проводимо атестацію і вступний іспит. Усі вчаться на бюджеті, всіх поселяють у гуртожиток".

Студенти, які не можуть приїхати, мають можливість вступити онлайн - і подати документи, і скласти іспити. Однак, за словами працівників медичного університету, онлайн-вступ ускладнює відсутність стабільного інтернету і світла на окупованих територіях.

Раніше вступники з окупації, які були зараховані онлайн, мали протягом трьох місяців подати до закладу оригінали документів. "Альменда" критикувала це положення. "Ми пропонували, щоб цей термін продовжили або до припинення активних бойових дій, або до закінчення війни", - згадує Валентина Потапова. Торік міносвіти подовжило термін ще на три місяці. "Якщо студент не прибуває, його можуть відрахувати. І ми вже знаємо про такі випадки", - додає Потапова.

Студенти Київського національного університету імені Шевченка / Фото: Hanna Sokolova-Stekh/DW

Читайте також: **Як учителям відповідати на складні питання учнів на кшталт "Коли закінчиться війна?"**

Запити майбутніх вступників з окупованих територій

"Чому вони обирають вступати саме до України? - розмірковує директриса громадської організації "Донбас SOS" Віолета Артемчук, яка консулює дітей із окупації. - Як правило, бо хочуть мати офіційний диплом і бачать себе частиною цього суспільства. А хлопці не хочуть бути мобілізованими в армію РФ".

Не виключено, що додатковим стимулом вступу до українських ВНЗ, стане і те, що вже з 2025 року РФ планує відмовитися від європейської Болонської системи вищої освіти, зокрема і від ступеню "бакалавр".

Із 2014 року у "Донбас SOS" діє гаряча лінія для мешканців окупованих територій, куди звертаються зокрема й батьки школярів, які планують вступати в українські заклади освіти. За спостереженнями Артемчук, від початку повномасштабного вторгнення кількість таких звернень зменшилась. На її думку, це зумовлено ускладненим виїздом і відсутністю коштів на дорогу і проживання.

Найчастіше школярі з окупації запитують, як їм готуватися до вступу, каже керівниця "Донбас SOS". Вона звертає увагу на те, що наразі не існує єдиного державного ресурсу, де діти можуть вивчати українську мову та історію України, які їм не викладають в окупації. Від початку цього року організації представники організації проконсулювали понад 125 майбутніх вступників. "Це суцільний страх - і через брак знань, і через те, як їх тут приймуть, як вони будуть жити і коли знову побачаться з батьками", - говорить про настрої дітей з окупації Артемчук.

Микола, який торік вступив до Київського національного університету імені Шевченка, сумує за батьками і домом. Однак він не шкодує, що обрав навчання на підконтрольній Україні території. Цього року до Києва вступатиме і його дівчина. Більшість однокласників Миколи лишилися в Криму, решта - поїхали в РФ.

Як живуть студенти із окупації

Згідно з результатами дослідження "Альменди", 30 відсотків студентів із окупації, які навчаються в українських університетах, не мають грошей навіть на їжу та проїзд. 45 відсотків мають гроші лише на їжу та проїзд, і лише кожен четвертий має можливість купувати собі одяг. Водночас їхні батьки не мають змоги переказати їм кошти або вислати продукти. "Тому майже всі студенти, яких ми опитували, працюють із першого курсу", - додає представниця організації Валентина Потапова.

Вимушена поєднувати навчання із роботою і 23-річна Аня із Сімферополя, студентка Київського національного університету імені Шевченка. Коли РФ окупувала Крим, дівчині було 13 років. Вона хотіла виїхати на підконтрольну Україні територію, однак сім'я не підтримала її. Після закінчення школи дівчина працювала то в Криму, то в Росії. Коли вона зрештою накопичила грошей, необхідних на дорогу і життя в Києві, почалось повномасштабне вторгнення.

Студентка із Сімферополя Аня / Фото: Hanna Sokolova-Stekh/DW

Все ж, Аня вирішила дістатися України через російсько-естонський кордон. Після 13-годинного очікування і допиту російські прикордонники випустили її. Але естонські не пропустили - адже дівчина мала лише українське свідоцтво про народження і російський паспорт, виданий в Криму. Аня повернулася до РФ і продовжила працювати.

Від волонтерів вона дізналась про можливість виїхати в Україну через Білорусь. Восени 2022 року дівчина знову вирушила в дорогу - цього разу вдало. "Коли я була на нейтральній території, білоруські прикордонники крикнули мені в спину "Слава Україні!", - із посмішкою згадує дівчина. - Я пішки дійшла до кордону України, і вже там побачила українських військових".

Аня доїхала до Києва, подала документи на паспорт. Коли його виготовили, влаштувалась на роботу і орендувала квартиру. Паралельно дівчина почала

НОВИНИ ПАРТНЕРІВ

РЕКЛАМА

готуватися до вступу - через безкоштовну онлайн-платформу Prometheus. Влітку наступного року подає документи до університету Шевченка, на ІТ-спеціальність.

За спрощеною процедурою дівчина вступила на бюджет і заселилась у гуртожиток. Аня отримує стипендію і виплату як внутрішньо переміщена особа. Але цих грошей не вистачає на життя, тож дівчина вимушена працювати. Попри усі складнощі, вона не шкодує про свій вибір. "Коли я нарешті виїхала, мені стало легше. Це моя країна, і вона дасть мені можливості. Хоча вона мене і залишила на самоті в 2014 році. Таке в мене відчуття було", - каже дівчина.

Україна має сприяти вступникам з окупованих територій, зокрема із доступом до навчання та матеріальною підтримкою, переконана Валентина Потапова із "Альменди". "Тому що це майбутнє України. І це національна безпека України. Чим більше буде людей із окупації, які навчаються, навіть дистанційно, в українських закладах вищої освіти, тим більше буде людей, які потім, після деокупації, будуть зсередини відкривати двері".

Ганна Соколова-Стех, опубліковано у виданні **Deutsche Welle**

Читайте також:

- **"Кого боги зненавиділи, того зробили вчителем". Статуси і статки українського сільського вчителства**
- **Нова школа України: можливості та виклики**
- **Як дивним чином призначений владою міністр плагіату Шкарлет ледь не вбив реформу освіти та які є проблеми в НУШ**
- **22 тисячі українських учителів все ще за кордоном**
- **В Міносвіти показали нове обладнання для шкіл і розповіли, як його закуповуватимуть**
- **Яке робоче навантаження вчителів в Україні та в Європі (докладна аналітика)**

Share 12

Читайте «Аргумент» в **Facebook** и **Twitter**

Если вы заметили ошибку, выделите ее мышкой и нажмите **Ctrl+Enter**.

Коментарі

ВІДЕО

Воїни «Альфи» СБУ — ТОП-1 серед підрозділів Сил оборони за результатами бойової роботи у квітні

Про що не можна було жартувати в СРСР

HEAVY SHOT, VAMPIRE, NEMESIS: як «Баба Яга» б'є ок*пантів

[Головна](#) [Про сайт](#) [Опитування](#)

© 2011 «АРГУМЕНТ»

Републікація матеріалів: для інтернет-видань обов'язковим є пряме гіперпосилання, для друкованих видань - за запитом через електронну пошту. **Посилання або гіперпосилання повинні бути розташовані при використанні тексту - на початку використовуваної інформації, при використанні графічної інформації - безпосередньо під об'єктом запозичення.** При републікації в електронних виданнях у кожному разі використання вставляти гіперпосилання на головну сторінку сайту argumentua.com та на сторінку розміщення відповідного матеріалу. За будь-якого використання матеріалів не допускається зміна оригінального тексту. Скорочення або перекомпонування частин матеріалу допускається, але тільки в тій мірі, якою це не призводить до спотворення його сенсу.

Редакція не несе відповідальності за достовірність рекламних оголошень, розміщених на сайті, а також за вміст веб-сайтів, на які дано гіперпосилання.

Контакт: uargumentum@gmail.com